

Sygn. akt IV CSK 232/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

Protokolant Hanna Kamińska

w sprawie z powództwa A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko A. D. i A. D. R.-D.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 14 marca 2019 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej A. D. R.-D.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 maja 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odrzuca skargę kasacyjną w części zaskarżającej oddalenie apelacji pozwanego A. D. i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania dotyczące tego pozwanego,**
- 2) uchyla zaskarżony wyrok w pozostałej części i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu [...], pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z dnia 6 października 2014 r., wydanym w postępowaniu upominawczym, Sąd Okręgowy w G. uwzględnił powództwo „A.” sp. z o.o. z siedzibą w S. (kolejnego cesjonariusza wierzytelności przysługującej pożyczkodawcy – S. w G.) zasądając solidarnie od pozwanych A. D. (dłużnika z umowy pożyczki) i A. D. R.-D. (poręczyciela) kwotę 87 277,52 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP.

Sąd Okręgowy w G., w następstwie wniesienia sprzeciwu przez pozwanych, wyrokiem z dnia 6 listopada 2015 r. zasądził od pozwanych kwotę 87 277,52 zł z ustawowymi odsetkami co do kwoty 58 661,85 zł od dnia 17 września 2014 r., co do kwoty 28 615,67 zł od dnia 25 września 2014 r., oddalił powództwo o zasądzenie odsetek w pozostałym zakresie, rozstrzygnął o kosztach postępowania. Wyrokiem z dnia 9 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelacje pozwanych.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięć Sądów obu instancji była zgodna. Ustalono, że A. D. zawarł w dniu 9 sierpnia 2007 r. ze S. w G. (dalej jako: S.) umowę pożyczki (numer [...]) kwoty 80 000 zł na okres od dnia 9 sierpnia 2007 r. do dnia 7 sierpnia 2013 r., oprocentowanej zmienną stopą procentową, wynoszącą na dzień udzielenia pożyczki 13,75%. Pożyczkę zaciągnięto z przeznaczeniem na spłatę innego zobowiązania pozwanego w tej Kasie, jej kwotę przelano bezpośrednio na rachunek pożyczkodawcy. Uzgodniono zwrot pożyczki w miesięcznych ratach według planu spłaty. Pożyczkodawcy przysługiwało uprawnienie wypowiedzenia umowy w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie uiści w terminie rat za co najmniej dwa okresy płatności, wypowiedzenie miało być poprzedzone wezwaniem do zapłaty nadanym listem poleconym. Termin wypowiedzenia wynosił 30 dni, a jego upływ skutkowało postawieniem całej pożyczki w stan natychmiastowej wymagalności. Zgodnie z § 24 regulaminu udzielania pożyczek i kredytów w przypadku niespłacenia pożyczki lub jej raty w terminie należność w następnym dniu stawała się należnością przeterminowaną,

a pożyczkodawca miał prawo naliczać odsetki za opóźnienie według stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla takich należności. Pożyczkobiorca udzielił zgody na przelew wierzytelności na rzecz A. sp. z o.o. A. D. R.-D., małżonka pożyczkobiorcy, udzieliła poręczenia za zobowiązania wynikające z umowy pożyczki. Małżonkowie pozostawali wówczas w ustroju ustawowej wspólności majątkowej, ustrój rozdzielności majątkowej wprowadzono od dnia 27 stycznia 2012 r. Pożyczkobiorca spłacał raty nieregularnie i z opóźnieniem. Uiszczone kwoty zaliczano w części na odsetki za należności przeterminowane oraz wezwania do zapłaty. Zaległość na dzień 30 marca 2009 r. wynosiła 2 579,68 zł (kapitał), 1 547,87 zł (odsetki umowne), 23,04 zł (odsetki przeterminowane). Pożyczkodawca wezwał pożyczkobiorcę do spłaty zadłużenia w terminie 7 dni i, zgodnie z umową, zawiadomił poręczycielkę o jego wysokości. Następnie, oświadczeniem z dnia 5 maja 2009 wypowiedział umowę, postawił dalsze raty kredytu w stan natychmiastowej wykonalności. Oświadczenie takie, zgodnie z umową, było skuteczne z upływem 30 dni od daty dręczenia wezwania. Doręczono je pożyczkobiorcy i poręczycielce w dniu 15 maja 2009 r. przez awizo.

Nakazem zapłaty z dnia 17 sierpnia 2010 r. Sąd Rejonowy w L. zasądził od A. D. i A. R.-D. na rzecz S. kwotę zaległości z odsetkami (sygn. akt EPU XVI Nc-e [...]). Po przywróceniu terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty S. cofnął pozew. Egzekucja wszczęta na wniosek wierzyciela na podstawie tego tytułu wykonawczego została umorzona postanowieniem z dnia 5 lutego 2014 r.

W dniu 19 stycznia 2011 r. pomiędzy S. i A. D. została zawarta umowa ugody. Strony stwierdziły, że „przedmiotem (...) ugody jest wierzytelność przysługująca wierzycielowi wobec dłużnika stwierdzona tytułem egzekucyjnym z dnia 17 sierpnia 2010 wydanym przez SR w L. w postępowaniu o sygnaturze XVI Nc-e [...] oraz koszty poniesione przez wierzyciela lub przyznane mu w postępowaniu egzekucyjnym”. Jej wysokość, łącznie z kosztami postępowań, określono kwotą 68 343,03 zł, spłata miała nastąpić w 82 miesięcznych ratach po 1 280 zł. Od dłużnika pobrano opłatę restrukturyzacyjną. Wierzyciel oświadczył, że wierzytelność objęta ugodą, wcześniej zaksięgowana pod nr identyfikacyjnym [...], w związku z wymogami informatyczno-księgowymi zostanie określona

nr identyfikacyjnym [...], co nie wpływa na ciągłość i tożsamość zobowiązania. Zastrzeżono, że ugoda nie stanowi odnowienia w rozumieniu art. 506 k.c., a zabezpieczenia nią objęte pozostają w mocy. A. R.- D. podpisała oświadczenie, że zna treść i zgadza się na zawarcie ugody. Na wszystkich stronach dokumentu widnieją parafy podpisów. Dłużnik nieterminowo spłacał należności objęte ugodą, wpłaty zaliczano najpierw na koszty wezwań i odsetki. W dniach 7 maja 2012 r. i 25 września 2012 r. A. D. złożył wnioski o restrukturyzację zadłużenia.

W dniu 27 września 2012 r. zostały zawarte dwie umowy przelewu szeregu wierzytelności, w tym wobec A. D. w wysokości 68 143,11 zł, oznaczonej numerem [...]. Pierwsza między S. i I. [...] w L., druga między I. [...] w L. i A. sp. z o.o. w S.. W drugiej z tych umów zastrzeżono, że cesja ma charakter powierniczy i następuje dla windykacji wierzytelności przez A. sp. z o.o. w imieniu własnym, ale na rzecz zleceniodawcy. Zleceniodawca po zawarciu umowy będzie ostatecznym posiadaczem wierzytelności, a cesjonariusz jej powierniczym posiadaczem. Cesjonariusz miał wystąpić na drogę sądową w celu uzyskania tytułu egzekucyjnego, następnie nadania klauzuli wykonalności. Strony dokonały potwierdzenia tych przelewów w formie aktu notarialnego. W oparciu o powyższą umowę przelewu A. sp. z o.o. wystąpiła w dniu 26 września 2014 r. z pozwem w obecnej sprawie.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że dochodzona wierzytelność, składająca się z kwoty 58 661,65 zł należności głównej i skapitalizowanych odsetek w pozostałej części została wykazana co do zasady i wysokości. Przyjął, że podstawą odpowiedzialności pozwanego jest art. 720 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c. i art. 6 k.c., a pozwanej - art. 881 k.c. w zw. z art. 6 k.c. Sąd uznał za nieuzasadniony zarzut braku legitymacji biernej A. R.-D., oparty na twierdzeniu o istnieniu rozdzielności majątkowej wskazując, że nadal trwa stosunek poręczenia. Stwierdził, że istniała podstawa wypowiedzenia umowy pożyczki i zachowano tryb przewidziany w umowie. Wierzytelność, mimo wpłat przekraczających początkowe zobowiązanie, istnieje nadal, gdyż zaliczano je na odsetki i koszty wezwań do zapłaty, a harmonogram spłat przestał obowiązywać. Zarzut braku powiadomienia stron o przelewie uznał za nieistotny, bowiem przelew przewidziano już w umowie pożyczki. Pozwana na rozprawie apelacyjnej w dniu

9 maja 2017 r. po raz pierwszy podniosła zarzut sfalszowania jej podpisu na umowie ugody z dnia 19 stycznia 2011 r. Sąd stwierdził, że uległ on prekluzji (art. 381 k.p.c.). Wyjaśnienia przyczyn braku wcześniejszego zgłoszenia uznał za nieprzekonujące, bowiem pozwana знаła treść ugody i w oparciu o nią formułowała swoje stanowisko w sprawie. Przyjął, że niewiarygodne jest zwrócenie uwagi na podrobienie podpisu tak późno, wobec skoncentrowania się jedynie na pierwszej stronie dokumentu ugody. Zasady doświadczenia życiowego przemawiają przeciwko przyjęciu sfalszowania podpisu za okoliczność drugorzędną, zauważalną dopiero po kolejnym zapoznaniu się z dokumentem. Sąd drugiej instancji uznał za chybiony zarzut dotyczący przedawnienia roszczenia. Wskazał, że termin trzyletni nie mógł być liczony od daty udzielenia pożyczki ani daty wypowiedzenia umowy, a decydujące znaczenie ma termin wymagalności poszczególnych rat, zatem można byłoby rozważyć najwyżej przedawnienie rat, których termin płatności (wymagalności) nastąpił trzy lata przed wniesieniem pozwu. Podkreślił, że szereg zachowań pozwanych można zakwalifikować jako skutkujące przerwaniem biegu przedawnienia uznanie roszczenia, w tym dokonywanie, choć nieregularnie, płatności przez dłużnika, do dnia 8 czerwca 2012 r., zawarcie umowy ugody w dniu 19 stycznia 2011 r., uiszczenie w związku z nią opłaty restrukturyzacyjnej. Sąd wskazał, że wprawdzie w ugodzie odwołano się do zadłużenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym w sprawie XVI Nc-e [...], ale w jej treści wskazano właściwy numer identyfikacyjny pożyczki, a nadanie nowego numeru nie miało wpływu na ciągłość i tożsamość zobowiązania. Uchylenie nakazu zapłaty i umorzenie postępowań w sprawie w której go wydano i prowadzono egzekucję nie miało wpływu na ważność lub utratę podstawy prawnej ugody.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w całości. Wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji powołała podstawy kasacyjne z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego zarzuciła: uchybienie art. 123 § 1 pkt 2 w zw. z art. 879 § 2 i art. 120 k.c. poprzez błędną wykładnię, a w następstwie niewłaściwe zastosowanie wobec przyjęcia, że dokonywanie wpłat przez dłużnika na podstawie odrębnego stosunku prawnego jest oświadczeniem woli poręczyciela i zwiększa jego zobowiązanie, w konsekwencji nieuwzględnienie

przedawnienia, art. 410 § 2 w zw. z art. 65 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię wobec pominięcia przez Sąd drugiej instancji zasady kauzalności czynności prawnych i nieuwzględnienie faktu, że odpadnięcie podstawy świadczenia będącego przedmiotem ugody z dnia 19 stycznia 2011 r. na skutek uchylenia tytułu egzekucyjnego skutkowało jej nieważnością. Naruszenia przepisów postępowania miały dotyczyć: art. 233 § 2 w zw. z art. 227 i art. 382 k.p.c. poprzez brak oceny materiału dowodowego i oparcie rozstrzygnięcia o ugodę, której ważność i obowiązywanie było kwestionowane, przy pominięciu różnic tekstu dwóch dokumentów przedstawionych przez strony, art. 232 zd. 2 w zw. z art. 227 i art. 5 k.p.c. poprzez zaniechanie pouczenia pozwanej, występującej bez profesjonalnego pełnomocnika, co do czynności prawnych, które powinna przedsięwziąć w celu obrony swoich praw, art. 232 zd. 2 w zw. z art. 227 k.p.c. wobec niedopuszczenia przez Sąd z urzędu opinii biegłego co do prawdziwości jej podpisu pod umową ugody, art. 378 § 1 w zw. z art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez nie wyjaśnienie przyczyn rozbieżności oznaczenia wierzytelności będącej przedmiotem kolejnych przelewów i tym samym wydanie orzeczenia na podstawie umowy, której prawdziwość i rzetelność nie została zweryfikowana przez Sąd, art. 509 § 1 k.c. w zw. z art. 328 § 2 i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powodowi przysługuje legitymacja czynna w sytuacji, gdy umowa przelewu dotyczyła innej wierzytelności niż objęta umową pożyczki, art. 378 § 1 w zw. z art. 328 § 2 i art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie apelacji w zakresie zarzutu braku tożsamości zobowiązań oznaczonych numerami [...] i [...], mimo nie przedstawienia umowy objętej numerem wskazanym w cesji, odpadnięcia podstawy prawnej ugody wobec uchylenia nakazu zapłaty wydanego w sprawie sygn. akt XVI Nc-e [...].

Sąd Najwyższy zważył:

1. W pierwszym rzędzie rozważyć należy dopuszczalność skargi kasacyjnej pozwanej A. R.-D., skierowanej przeciwko całości orzeczenia Sądu Apelacyjnego, to jest także rozstrzygnięciu dotyczącemu pozwanego A. D.. Źródłem zobowiązania pozwanego jako dłużnika była umowa pożyczki i dalsze dokonywane przez niego czynności prawne, a pozwanej - umowa poręczenia. Sytuacja prawna tych podmiotów nie jest symetryczna. Poręczenie dotyczy wprawdzie odpowiedzialności

za cudzy dług i ma wobec niego charakter akcesoryjny, niemniej oznacza powinność spełnienia własnego zobowiązania, polegającego na wykonaniu zobowiązania innej osoby wobec wierzyciela. Umorzenie zobowiązania dłużnika skutkuje umorzeniem zobowiązania poręczyciela, ale nie odwrotnie, bowiem poręczyciel wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela jako wierzyciel subrogacyjny (art. 518 k.c.). Odmienne mogą się także kształtować zakres odpowiedzialności i terminy przedawnienia. Nie istnieje między tymi podmiotami stosunek odpowiedzialności solidarnej, jedynie w braku odmiennego zastrzeżenia poręczyciel jest odpowiedzialny jak współdłużnik solidarny (art. 881 k.c.). Istotne różnice statusu prawnego stanowią podstawę zgodnego poglądu orzecznictwa i piśmiennictwa, że jakkolwiek współuczestnictwo między dłużnikiem poręczycielem ma charakter materialny, to nie jest współuczestnictwem jednolitym (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1982 r., IV PR 329/82, OSNCP 1983, nr 7, poz. 101, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., I CSK 216/09, nie publ.).

W tym stanie rzeczy skarga kasacyjna, w zakresie dotyczącym oddalenia apelacji pozwanego A. D. i związanych z nią kosztów, podlega odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

2. Chybione są zarzuty naruszenia art. 232 zd. 2 w zw. z art. 227 i art. 5 k.p.c. poprzez zaniechanie pouczenia pozwanej, występującej bez profesjonalnego pełnomocnika, co do czynności prawnych, które powinna przedsięwziąć w celu obrony swoich praw oraz niedopuszczenia przez Sąd z urzędu opinii biegłego na okoliczność prawdziwości jej podpisu pod umową ugody. Przewidziane w art. 5 k.p.c. szczególne uprawnienie Sądu do udzielania niezbędnych pouczeń stronom, nie reprezentowanym przez profesjonalnego pełnomocnika, dotyczy czynności procesowych, a nie czynności prawnych, i wyłącznie w razie „uzasadnionej potrzeby”. Różnica pomiędzy tymi czynnościami jest istotna. Czynność prawna dotyczy prawa prywatnego i musi obejmować co najmniej jedno oświadczenie woli prowadzące do powstania, zmiany lub ustania stosunku prawnego. Czynność procesowa podejmowana jest w związku z postępowaniem sądowym i w granicach dopuszczonych przepisami regulującymi jego procedury, stanowiących prawo publiczne. Udzielanie przez Sąd pouczeń co do czynności prawnych jest

niedopuszczalne, gdyż prowadziłoby do naruszenia podstawowych zasad procesu cywilnego, tj. równości (sprawiedliwości proceduralnej) oraz kontrydiktoryjności.

Stawiając zarzut niedopuszczenia z urzędu opinii biegłego co do prawdziwości podpisu pozwanej pod umową ugody skarżąca nie kwestionuje jednocześnie faktu, że wniosek taki zgłosiła, ani zastosowania art. 381 k.p.c., stanowiącego podstawę przyjęcia prekluzji dowodowej zgłoszonego przez nią w tym przedmiocie wniosku. Tymczasem art. 232 k.p.c. umożliwia sądowi, w drodze wyjątku, dopuszczenie jedynie takiego dowodu, który nie był wcześniej wskazany przez stronę. Wymóg ten nie został spełniony. Nietrafnie skarżąca zarzuca także pominięcie rzekomych rozbieżności treści dokumentów ugody. Nie ulega wątpliwości, że przedstawiona przez nią w końcowej części postępowania pierwsza strona pisma została sporządzona na etapie negocjacji, o czym świadczy niewypełnienie części druku i brak wszystkich paraf podpisów, zamieszczonych na urzędowym odpisie dokumentu. Konsekwentnie, podstawa faktyczna rozstrzygnięcia w tym zakresie była prawidłowa i kompletna.

Podzielić należy skargę w zakresie kwestionującym nie wyjaśnienie, mimo podniesienia stosownych zarzutów w postępowaniu rozpoznawczym, legitymacji czynnej cesjonariusza A. spółki z o.o. i tożsamości wierzytelności objętych umowami przelewu z dnia 27 września 2012 r. Źródłem zobowiązania dłużnika A. D., poręczonego przez pozwaną, była umowa pożyczki numer [...], zawarta w dniu 9 sierpnia 2007 r. W umowie ugody wysokość wierzytelności oznaczono kwotą 68 343,03 zł i nowym numerem identyfikacyjnym [...]. W obu umowach przelewu z dnia 27 września 2012 r. powołano wierzytelność wobec A. D. i A. R.-D. w wysokości 63 143,11 zł, z tytułu pożyczki oznaczonej numerem [...], przy wskazaniu 19 stycznia 2011 r., jako daty zawarcia umowy. W umowie ugody stwierdzono natomiast, że nowe oznaczenie nie wpływa na ciągłość i tożsamość zobowiązania. Przelew wierzytelności polega na jej przeniesieniu z majątku dotychczasowego wierzyciela do majątku osoby trzeciej na podstawie umowy zawartej między zbywcą (cedentem) a jej nabywcą (cesjonariuszem). Przeniesienie wierzytelności z majątku cedenta do majątku cesjonariusza jest skutkiem rozporządzenia nią przez dotychczasowego wierzyciela (art. 509

§ 1 k.c.). Pewne ograniczenia dotyczą przelewu powierniczego. Niemniej, jakkolwiek w wyniku cesji zmienia się osoba wierzyciela, to wierzytelność rozumiana jako prawo podmiotowe wierzyciela, wynikające ze stosunku zobowiązaniowego, pozostaje ta sama. Przenoszona wierzytelność musi być zatem odpowiednio, w sposób pozwalający na skonkretyzowanie jej wysokości i źródła, oznaczona w umowie przelewu. Powinno z niej ponadto wynikać, czy wolą stron było przeniesienie części lub ogółu uprawnień wierzyciela, a w zakresie roszczeń o świadczenie podzielne ich przejście w całości bądź w części. Wskazane rozbieżności mają istotne znaczenie, zwłaszcza wobec twierdzeń pozwanej o istnieniu innych zobowiązań wobec S. i jego następców prawnych. Jako decydujące o istnieniu i zakresie roszczeń powoda, będącego kolejnym cesjonariuszem, powinny być zatem rozstrzygnięte przed oceną zasadności dalszych zarzutów skargi kasacyjnej, podniesionych w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego, w tym dotyczących znaczenia prawnego „restrukturyzacji” zobowiązania i zakresu związania tytułem prawnym wskazanym w ugodzie. Przypomnieć należy jednak istotę stosunku prawnego ugody, polegającej na czynieniu ustępstw w zakresie istniejącego między stronami stosunku prawnego (art. 917 k.c.). Istotna jest także kwestia różnic zakresu odpowiedzialności dłużnika głównego i poręczyciela (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II CKN 547/98, nie publ., z dnia 9 listopada 2012 r., IV CSK 123/12, nie publ., z dnia 28 maja 2015 r., III CSK 330/14, OSNC 2016, nr 5, poz. 62). Wobec zakazu podejmowania przez dłużnika działań szkodzących poręczycielowi czynność prawna dokonana przez dłużnika z wierzycielem po udzieleniu poręczenia nie może zwiększyć zobowiązania poręczyciela (art. 879 k.c.), a przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia będące wynikiem jego czynności, polegających na zapłacie po terminie przedawnienia lub uznaniu roszczenia nie mają skutku względem poręczyciela (art. 372 k.c.). Konsekwentnie, terminy przedawnienia wobec tych podmiotów i ocena następstw ich przerwania mogą się różnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2008 r., I CSK 212/08, nie publ.). Zwiększenie odpowiedzialności poręczyciela następuje jedynie wówczas, gdy wyrazi on na to zgodę w oświadczeniu złożonym na piśmie pod rygorem nieważności (art. 876 § 2

k.c.). Podkreślić trzeba, że ocena przerwy biegu przedawnienia każdorazowo musi być poprzedzona ustaleniem jego prawidłowego terminu. Stanowisko Sądu Apelacyjnego w zakresie przedawnienia roszczeń wynikających z umowy pożyczki jest nieprawidłowe. Umowa pożyczki przewidująca końcową datę zwrotu, wyznacza tym samym termin wymagalności roszczeń o jej zwrot, który stanowi początek biegu terminu przedawnienia (art. 120 § 1 k.c.). Termin wymagalności roszczenia przewidziany dla dłużnika wiąże poręczyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2010 r., V CSK 454/09, nie publ.). Uzgodnienie dotyczące płatności w ratach związane jest jedynie z terminem zapłaty, którego uchybienie może skutkować pobraniem odsetek lub zastosowaniem innych sankcji przewidzianych w umowie lub w ustawie.

Z tych względów skutecznie wywiedzione podstawy kasacyjne powodują konieczność wydania orzeczenia kasatoryjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym orzeczono w oparciu o art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.